

О‘QISHGA BO‘LGAN MOTIVATSIYANI RIVOJLANISHIDA

О‘ZIGA BO‘LGAN ISHONCHNING O‘RNI

Abdimuratova Qumaray

Qoraqalpoq davlat universiteti

Amaliy psixologiya yo‘nalishi 4-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada o‘qishga bo‘lgan motivatsiyaning rivojlanishida o‘ziga bo‘lgan ishonchning ahamiyati va uning o‘quvchilarning muvaffaqiyatli natijalarga erishishdagi roli tahlil etilgan. O‘ziga bo‘lgan ishonchning shakllanishi va rivojlanishi o‘quvchilarda ijobiy motivatsiyani kuchaytiradi, ularga o‘z maqsadlariga erishishda qat’iyatlilikni ta’minlaydi. O‘quvchilarda o‘ziga ishonchni rivojlantirish uchun o‘qituvchilarning qo‘llab-quvvatlashi, ijobiy fikrlari va motivatsion yondashuvlari muhim omillar hisoblanadi. Maqola o‘ziga bo‘lgan ishonchning mustahkamlash jarayonlari, uni oshirish yo‘llari va o‘quvchilarning o‘qishdagi muvaffaqiyatlarini oshirishdagi ta’sirini tahlil qiladi.

Kalit so‘zlar: motivatsiya, o‘ziga bo‘lgan ishonch, o‘rganish jarayoni, o‘quvchi muvaffaqiyati, o‘quvchilarda ishonchni rivojlantirish, qat’iyatlilik, o‘qituvchi roli, o‘quvchilarning ichki motivatsiyasi

O‘qish motivatsiyasi talaba yoki o‘quvchining o‘qishga, yangi bilimlarni o‘zlashtirishga bo‘lgan qiziqish va ishtiyoqini ifodalaydi. Motivatsiya, ayniqsa, o‘ziga bo‘lgan ishonch bilan chambarchas bog‘liqdir. O‘ziga bo‘lgan ishonch – bu o‘quvchining o‘z qobiliyatlariga, bilim olishga bo‘lgan imkoniyatlariga ishonishini anglatadi. O‘ziga bo‘lgan ishonch o‘quvchining o‘z maqsadlariga erishish uchun harakat qilishga, o‘rganishda muvaffaqiyatga erishish uchun ijobiy qarashni rivojlantirishga yordam beradi. Shuning uchun, o‘quvchilarning o‘qishdagi

muvaffaqiyatlarini oshirishda motivatsiyani shakllantirishda o'ziga bo'lgan ishonchning o'rni katta ahamiyatga ega.

O'ziga bo'lgan ishonchning rivojlanishi, o'quvchilarda o'rganishga bo'lgan qiziqishni kuchaytiradi, ayniqsa yangi va murakkab ma'lumotlarni o'zlashtirishda ishonchli yondashuvni qo'llashda foydalidir. Motivatsiya bilan bog'liq bo'lgan eng muhim omillardan biri – o'quvchining o'ziga bo'lgan ishonchidir. O'quvchilar o'z qobiliyatlariga ishonch hosil qilganida, ular muvaffaqiyatga erishish yo'lida yanada ko'proq harakat qilishga tayyor bo'ladilar. Shuningdek, o'ziga bo'lgan ishonch o'quvchilarda o'ziga ishonchni rivojlantirishga yordam beradi, ularning motivatsiyasini oshiradi va o'qish jarayonida samarali natijalar ko'rsatishlariga olib keladi.

O'ziga bo'lgan ishonchning o'sishi o'quvchilarda bir nechta ijobiy o'zgarishlarga olib keladi: ular maqsadlariga erishish uchun yanada faol harakat qilishadi, qiyinchiliklarga qarshi kurashishda qat'iyatli bo'lishadi va eng asosiysi, o'qishdagi muvaffaqiyatlarini oshiradilar. Bundan tashqari, o'ziga ishonchning mustahkamlanishi o'quvchilarni muvaffaqiyatli va o'ziga ishonadigan shaxslar sifatida shakllantiradi, bu esa ularni nafaqat o'quv jarayonida, balki hayotda ham muvaffaqiyatga erishishga undaydi.

Shu bilan birga, o'ziga bo'lgan ishonchning rivojlanishi va motivatsiyani oshirishda o'qituvchilar, ota-onalar va jamiyatning roli alohida ahamiyatga ega. O'quvchilarni o'zlariga ishonishga undash, ularni o'z imkoniyatlariga ishonishga rag'batlantirish, ular uchun o'rganishni qiziqarli va foydali qilishga yordam beradi. O'qituvchilarning o'quvchilarga beradigan ijobiy fikrlari, qo'llab-quvvatlashlari va motivatsion yondashuvlari o'quvchilarning o'ziga bo'lgan ishonchni mustahkamlashga yordam beradi. Bu esa o'z navbatida, o'quvchilarda o'rganishga bo'lgan qiziqishni oshiradi, ular yanada samarali o'qishadi.

Motivatsiyani oshirish uchun o'ziga bo'lgan ishonchning o'rnini o'quvchilarni ruhiy jihatdan qo'llab-quvvatlashga, ularni yangi bilimlarni o'zlashtirishda yanada faol bo'lishga undashga yordam beradi. Shuningdek, o'ziga bo'lgan ishonchning mustahkamlash jarayoni o'quvchilarda mustaqil fikrlash, qiyinchiliklarga duch kelganida optimistik qarashlarni rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Bu o'quvchilarning nafaqat o'quv jarayonidagi muvaffaqiyatlarini oshirishga, balki hayotdagi maqsadlariga erishishda ham yordam beradi.

Ushbu maqolada o'qishga bo'lgan motivatsiyaning rivojlanishida o'ziga bo'lgan ishonchning ahamiyati, uning shakllanishi, rivojlanish jarayonlari va o'quvchilarning muvaffaqiyatli o'qishiga ta'siri tahlil qilinadi. O'ziga bo'lgan ishonchning mustahkamlashning yo'llari va usullari hamda uning motivatsiyaga qo'shgan hissasi yanada kengroq tushunilishga erishiladi. Shunday qilib, o'quvchilarda o'ziga bo'lgan ishonchni shakllantirish nafaqat o'qishdagi, balki hayotdagi muvaffaqiyatlarni ta'minlash uchun ham muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The New Psychology of Success*. Random House.
2. Schunk, D. H., & Zimmerman, B. J. (2008). *Motivation and Self-Regulated Learning: Theory, Research, and Applications*. Erlbaum.
3. Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The Exercise of Control*. Freeman.
4. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "What" and "Why" of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
5. Ames, C. (1992). Classrooms: Goals, Structures, and Student Motivation. *Journal of Educational Psychology*, 84(3), 261-271.